

DESPRE ROMÂNUL PERFECT. DISECÂND EPOCI ISTORICE ȘI POLITICI EXTREME¹

ABOUT THE PERFECT ROMANIAN: ANALYZING HISTORICAL EPOCHS AND RADICAL POLICIES

Alina BAKO

Universitatea *Lucian Blaga* din Sibiu, România
Lucian Blaga University of Sibiu, Romania

e-mail: alina.bako@ulbsibiu.ro

Abstract

Alina Bako presents Marius Turda's 2024 book, *În căutarea românului perfect: Specific național, degenerare rasială și selecție socială în România modernă* [In search of the perfect Romanian: National specificity, racial degeneration, and social selection in modern Romania] (published by Polirom), as a landmark and indispensable synthesis in the field of Romanian cultural and intellectual history studies. Marius Turda, a professor at Oxford Brookes University (UK) and a leading international expert on eugenics, racism, and biopolitics in Central and Eastern Europe, delivers a rigorous, evidence-based demythologization of modern Romanian history. At the core of his argument lies a stark conclusion: the notion of a “perfect Romanian” - an idealized, biologically and culturally pure national archetype - has never truly existed and was always a constructed fantasy rooted in anxiety, exclusion, and pseudoscientific ambition. Instead, Turda advocates for a healthier alternative: a tolerant, civic-oriented form of patriotism grounded in inclusion, democratic values, and critical self-reflection rather than ethnic or racial essentialism. The book meticulously brings together two dominant yet conflicting visions of Romanian identity that emerged in the 19th and especially the 20th centuries. On one side, romantic and literary discourses - prominent in the works of writers, poets, and cultural critics - celebrated the Romanian peasant as the embodiment of authentic national virtues: simplicity, moral purity, and deep connection to the land and traditions. On the other side, emerging medical, anthropological, and eugenic discourses expressed profound alarm over perceived “racial degeneration,” demographic decline, and biological “weakness” among the population. Medicine was increasingly reframed not merely as a healing profession but as a “national science” tasked with engineering biological improvement through selective reproduction, social hygiene policies, and interventions aimed at strengthening the Romanian “race”.

Turda examines these ideas with scholarly impartiality and nuance, situating Romania firmly within broader European trends. He shows how interwar eugenics, scientific racism, and antisemitism were not marginal or uniquely Romanian phenomena but part of a continent-wide intellectual current embraced by scientists, politicians, and cultural figures. In Romania, this manifested in exclusionary policies and rhetoric targeting Jews, Roma communities, people with disabilities, and other groups deemed “undesirable” or “degenerative”. Eugenic nationalism gained particular momentum after the creation of Greater Romania in 1918, finding enthusiastic support among prominent intellectuals such as Mihai Eminescu (in his proto-nationalist writings), Octavian Goga, Emil Cioran (in his early, controversial phase), and numerous physicians, biologists, and anthropologists who promoted ideas of racial purification and social selection. The analysis does not stop at the interwar period. Turda traces the persistence and adaptation of these discriminatory logics into the post-World War II era, including

¹ Article History: Received: 16.12.2025. Accepted: 27.01.2026. Published: 15.05.2026. No funding was received either for the research presented in the article or for the creation of the article.

under communist rule, where certain biopolitical concerns were reframed in ideological terms while discriminatory practices against minorities and “socially unfit” individuals continued in different forms.

By placing Romanian debates in transnational context, the book demonstrates how local ideas about national specificity and racial improvement circulated within - and were influenced by European networks of eugenic thought, from German Rassenhygiene to Anglo-American sterilization movements and French degeneration theories.

Ultimately, *În căutarea românului perfect* [In search of the perfect Romanian] functions as both a scholarly contribution and a vital educational and civic tool. It urges Romanian society to confront uncomfortable aspects of its past, dismantle lingering national obsessions with ethnic purity and biological exceptionalism, and prevent the repetition of historical abuses rooted in exclusion and pseudoscience.

The book's significance has been widely recognized: in 2025, it was awarded the prestigious Observator Cultural Prize in the Essay/Publicistics category, affirming its impact on contemporary Romanian intellectual discourse. Through this meticulously researched and courageously honest volume, Marius Turda invites readers into an open, unflinching dialogue about the making (and unmaking) of modern Romania.

Keywords: national specificity; interwar Romania; biopolitics; Romanian nationalism; eugenic nationalism.

Rezumat

Alina Bako prezintă volumul lui Marius Turda din 2024, *În căutarea românului perfect: Specific național, degenerare rasială și selecție socială în România modernă* [In search of the perfect Romanian: National specificity, racial degeneration, and social selection in modern Romania] (Editura Polirom), drept o sinteză de referință și indispensabilă în domeniul studiilor de istorie culturală și intelectuală românească. Marius Turda, profesor la Oxford Brookes University (Marea Britanie) și unul dintre cei mai importanți experți internaționali în domeniul eugeniei, rasismului și biopoliticii în Europa Centrală și de Est, oferă o demistificare riguroasă, fundamentată pe dovezi, a istoriei moderne românești. La baza argumentației sale se află o concluzie tranșantă: ideea unui „român perfect” – un arhetip național idealizat, pur din punct de vedere biologic și cultural – nu a existat niciodată în realitate și a reprezentat permanent o construcție fantasmatică formată de trăirea anxioasă a istoriei, de sentimentul de excludere și dintr-o ambiție (pseudo)științifică. În locul acesteia, Turda propune o alternativă mai sănătoasă: un patriotism tolerant, orientat civic, ancorat în valori incluzive, democratice și în reflecție critică asupra sinelui, în detrimentul esențialismului etnic sau rasial.

Cartea prezintă minuțios două viziuni dominante, însă contradictorii, asupra identității românești, care s-au cristalizat în secolul al XIX-lea și mai ales în cel al XX-lea. Pe de o parte, discursurile romantice și literare – predominante în operele scriitorilor, poezilor și criticilor culturali – care îl celebrau pe țărănul român ca întruchipare a virtuților naționale autentice: simplitate, puritate morală și legătură profundă cu pământul și tradițiile. Pe de altă parte, discursurile medicale, antropologice și eugeniste emergente ce trăgeau un semnal de alarmă față de presupusa „degenerare rasială”, declinul demografic și „slăbiciunea” biologică a populației. Medicina a fost treptat redefinită nu doar ca profesie vindecătoare, ci ca o „știință națională”, însărcinată cu inginerirea ameliorării biologice prin reproducere selectivă, politici de igienă socială și intervenții menite să fortifice „rasa” românească.

Turda analizează aceste idei cu imparțialitate și nuanțare academică, plasând România ferm în interiorul tendințelor europene mai largi. El demonstrează că eugenismul interbelic, rasismul științific și antisemitismul nu au constituit fenomene marginale sau exclusiv românești, ci au făcut parte dintr-un curent intelectual continental, asumat de oameni de știință, politicieni și personalități culturale. În context românesc, aceste idei s-au materializat în politici și o retorică îndreptate împotriva evreilor, comunităților rome, persoanelor cu dizabilități și a altor categorii considerate „nedorite” sau „degenerative”. Naționalismul eugenist a căpătat un impuls deosebit după constituirea României Mari în 1918, bucurându-se de adeziunea entuziastă a unor intelectuali proeminenți precum Mihai Eminescu (în scrierile sale proto-naționaliste), Octavian Goga, Emil Cioran (în faza sa timpurie și controversată),

precum și a numeroși medici, biologi și antropologi care au promovat conceptele de purificare rasială și selecție socială.

Analiza nu se limitează la perioada interbelică. Turda urmărește persistența și adaptarea acestor logici discriminatorii în epoca postbelică, inclusiv sub regimul comunist, unde anumite preocupări biopolitice au fost reformulate în termeni ideologici, în timp ce practicile discriminatorii împotriva minorităților și a persoanelor „neadaptate social” au continuat sub alte forme. Prin plasarea dezbaterilor românești într-un context transnațional, volumul pune în valoare modul în care ideile locale despre specific național și ameliorare rasială au circulat în interiorul – și au fost influențate de – rețelele europene de gândire eugenistă, de la Rassenhygiene germană la mișcările de sterilizare anglo-americane și teoriile franceze ale degenerescentei.

Așadar, *În căutarea românului perfect...* [In search of the perfect Romanian...] reprezintă atât o contribuție științifică de valoare, cât și un instrument educațional și civic esențial. Cartea îndeamnă societatea românească să confrunte aspectele incomode ale propriului trecut, să demitizeze obsesiile naționale persistente legate de puritate etnică și excepționalism biologic și să prevină repetarea abuzurilor istorice.

Importanța volumului a fost recunoscută pe scară largă: în 2025, acesta a primit prestigiosul Premiu Observator Cultural la categoria Eseu/Publicistică, confirmându-și impactul asupra discursului intelectual românesc contemporan. Prin intermediul acestei lucrări minuțios documentate și curajos de oneste, Marius Turda invită cititorii la un dialog deschis și fără părtinire despre construcția (și deconstrucția) României moderne.

Cuvinte-cheie: specific național; România interbelică; biopolitică; naționalism românesc; naționalism eugenist.

Cartea lui Marius Turda, *În căutarea românului perfect. Specific național, degenerare rasială și selecție socială în România modernă* [In search of the perfect Romanian: National specificity, racial degeneration, and social selection in modern Romania], apărută la Polirom în 2024, în colecția *Historia*, conține o sinteză importantă pentru studiile culturale românești, în care adevărul despre o Românie modernă îl ajută pe cititorul tânăr, și nu numai, să se apropie de o viziune clară, edificatoare a unor momente istorice fundamentale. Cu un titlu incitant, volumul încearcă demitizarea și reșezarea în matca normalității a unei perioade ce a marcat formarea unei națiuni. Afirmția lui Turda e tranșantă: „Românul *perfect* nu a existat și nu va exista niciodată. Putem însă spera la un român tolerant, îngăduitor față de alții și, în egală măsură, un român patriot, animat de valori civice și democratice” (Turda, 2024, p. 26). Plecând de la această profesiune de credință, autorul construiește ținând cu o bibliografie complexă un tablou panoramic al României moderne, cu bunele și relele ei. Trebuie să amintim, în contextul arheologiei culturale, și proiectul recent al *Enciclopediei imaginariilor din România* [Encyclopedia of imaginaries from Romania. I. Literary imaginary], coordonată de Corin Braga, și recenzată recent (Danciu, 2021, pp. 241–251).

Cercetătorul de la Oxford Brookes propune un punct de plecare inedit, legat de observația că la începutul secolului al XX-lea exista o diferență clară între o viziune idealizată asupra țaranului român, din literatură, de exemplu și cea din medicină, care vedea o „posibilă degenerare a țaranului român” (Turda, 2024, p. 13). Medicina devenea astfel, așa cum explică Turda, „o știință națională” (Turda, 2024, p. 14) care își propunea îmbunătățirea „calității biologice a populației” (Turda, 2024, p. 14). Demonstrând care au fost sursele unor astfel de ipostaze diferite, se are în vedere o clarificare fără părtinire a unor fenomene extrem de sensibile, care au marcat perioada interbelică: „În România, ca de altfel în toate țările europene, rasismul, antisemitismul și eugenia au coexistat. Procesul mai larg de purificare și reînnoire a corpului națiunii române presupunea respingerea atât a evreilor și a romilor, cât și a persoanelor cu dizabilități fizice și mentale” (Turda, 2024, p. 16).

Observațiile sprijinite cu argumente istorice merg în direcția unei înțelegeri globale a fenomenelor precum rasismul și eugenia, care și-au găsit ecouri chiar și în perioada socialistă. Asumându-și un rol educativ, mai ales în contextul situației recente, prin dezvăluirea resorturilor care au stat la baza lor, Turda explică sensul acestui demers: „Putem înlătura obsesia specificului național sau a «românului de sânge» doar printr-o asumare a trecutului nostru” (Turda, 2024, p. 25). Această conștientizare se poate face doar prin discuții sincere privind autorii care au publicat în perioada respectivă. Cei trei „antisemiți declarați”, Constantin Rădulescu-Motru, A.C. Cuza și Aurel C. Popovici, sunt analizați prin filtrul teoriilor lui Chamberlain, care deși nu fuseseră traduse, fuseseră discutate și preluate și în spațiul românesc. Există multiple referințe la personalități ale vremii, de la Mihai Eminescu, la Octavian Goga, Emil Cioran, ori nume din medicina modernă românească precum Gheorghe Marinescu sau Iuliu Moldovan, care sunt prezentate cu sinceritatea părerilor expuse în epocă și cu exprimarea fără echivoc a ipostazelor asumate de aceștia. Deși opera lui Chamberlain nu fusese tradusă integral în română în perioada respectivă, ideile sale despre superioritatea rasială „ariană”, degenerarea popoarelor și rolul evreilor ca factor de corupție culturală și biologică circulau intens în mediile intelectuale românești interbelice – prin lecturi directe în limbi străine, recenzii, dezbateri academice și preluări selective. Turda demonstrează cum acești gânditori români au adaptat și localizat aceste concepte: Rădulescu-Motru, cu filosofia și viziunea asupra „specificului etnic”, Cuza, cu activismul său politic antisemit virulent și teoriile conspiraționiste, și Popovici, cu proiectele sale de stat național omogenizat etnic, au contribuit la cristalizarea unui naționalism rasializat care vedea în evrei, dar și în alte minorități, o amenințare existențială la adresa „purității” naționale.

O idee ce reiese din analizele complexe istorice și culturale este sintetizată într-o astfel de afirmație: „naționalismul eugenic și biopolitic românesc a apărut odată cu încheierea României Mari” (Turda, 2024, p. 46). Iată că apariția unității statale a determinat această nouă viziune „eugenică a sănătății națiunii” (Turda, 2024, p. 46), iar la ea, inclusiv prin referințe rasiale, au aderat mulți dintre autorii români, inclusiv poeți, prozatori, filosofi ori istorici. Turda argumentează că această direcție a devenit un răspuns direct la provocările demografice, etnice și sociale ale României Mari: integrarea Transilvaniei, Basarabiei și Bucovinei a adus cu sine un conglomerat interetnic complex, cu minorități semnificative (maghiari, evrei, germani, ucraineni, romi etc.), care a fost perceput de mulți ca o amenințare la adresa omogenității etnice românești. În acest context, eugenismul și biopolitica au oferit un cadru „științific” pentru a promova politici de selecție socială, îmbunătățire rasială și excludere a elementelor considerate „degenerative” sau „străine”. Unii autori români – poeți, prozatori, filosofi, istorici, medici și antropologi – au aderat la această paradigmă, integrând referințe rasiale explicite în discursurile lor naționale și aderând la idea că națiunea română trebuie protejată nu doar cultural și politic, ci și biologic, prin controlul reproducerii, igiena socială și discriminarea sistematică a grupurilor „inferioare”.

De asemenea, sunt sintetizate aspecte particulare legate de Transilvania și conglomeratul interetnic, cercetătorul aducând în discuție teoriile diferite ale antropologilor maghiari și ale celor români. Regiunea, recent reintegrată după dominația austro-ungară, a devenit un laborator al conflictelor identitare și științifice. Turda aduce în discuție confruntarea directă între teoriile antropologice maghiare și cele românești din perioada interbelică. Antropologii maghiari (asociați adesea cu școala antropologică de la Budapesta și cu ideologii revizioniste) promovau viziuni care subliniau superioritatea „rasei maghiare” în Transilvania istorică, folosind măsurători craniene, indici somatici și clasificări rasiale pentru a susține pretenții teritoriale și culturale asupra regiunii ca fiind „maghiară prin esență”. În replică, antropologii și eugenistii români (cum ar fi cei din școala clujeană influențată de Iuliu Moldovan sau figuri precum Francisc Rainer) au dezvoltat contra-argumente „științifice” care afirmau caracterul predominant românesc al populației transilvănene, bazându-se pe aceleași metode

craniometrice și somatologice, dar reinterpretate în sens naționalist românesc. Aceste dispute nu erau doar academice: ele serveau direct proiectelor politice opuse – revizionismul maghiar versus consolidarea românească – și au alimentat un naționalism rasializat bilateral.

Demonstrația este complexă, conținând referințe nu doar la surse din mai multe culturi, dar și pentru că integrează spațiul românesc celui european, prin observarea circulației ideilor - un studiu complementar a apărut recent despre mitistorie și manipulare - (Petresc, 2015, pp. 239–255). De exemplu, se vorbește despre sculptorul Vasile Dimitriu-Leorda, cel care a militat pentru drepturile persoanelor cu dizabilități, așa cum se arată recent într-un studiu despre imaginarul bolii (Bako, 2025, pp. 17–60), scriind chiar și un roman (*Înfrângerea destinului – Romanul unui surdo-mut* [Defeating Fate: The Novel of a Deaf-Mute]), printre puținele texte românești care propun drept cadru narativ destinul marcat de infirmitate.

Sunt discutate politicile eugenice și de biopolitică, atât din perioada interbelică, dar și după cel de-Al Doilea Război Mondial, accentuându-se tratamentele discriminatorii aplicate romilor sau evreilor. Obiectivul pe care și-l propuse la începutul volumului este îndeplinit, mai ales prin asumarea rolului de a produce o deschidere a cunoașterii istoriei eugenice și relevanța ei pentru spațiul românesc.

Studiul lui Marius Turda din *În căutarea românului perfect... [In search of the perfect Romanian...]* reprezintă o contribuție academică consistentă, care, prin argumente științifice solide, documentate riguros și bazate pe surse primare (arhivă medicală, antropologică, publicistică, corespondență și dezbateri parlamentare din epocă), lămurește o problemă extrem de sensibilă și adesea evazivă în istoriografia românească: intersecția dintre naționalism, eugenism și biopolitică în formarea identității moderne românești. Această problematică merită readusă insistent în dezbateri publice nu doar pentru a corecta miturile persistente despre „puritatea” sau „excepționalitatea” națională, ci mai ales pentru a permite o reșezare coerentă, echilibrată și critică a perioadei interbelice – și nu numai.

Turda demonstrează că eugenismul românesc nu a fost un fenomen marginal sau importat, ci o componentă structurală a proiectului național după 1918, susținută de elite intelectuale, medicale și politice. El arată cum ideile de degenerare rasială, selecție socială și îmbunătățire biologică a populației au fost integrate în discursul *mainstream*, influențând politici de sănătate publică, educație, legislație și chiar cultură înaltă. Dar volumul depășește cu mult o simplă reconstrucție istorică: el funcționează ca un manual civic și educativ. Prin dezvăluirea mecanismelor ideologice și științifice care au permis abuzuri în numele „binelui națiunii”, Turda ne învață lecții esențiale pentru a nu repeta greșelile istoriei.

Recent, volumul a primit premiul Observator Cultural pentru Eseu, Publicistică, o recunoaștere implicită a valorii cercetării de față. Încă un argument pentru a vă invita la o discuție fără prejudecăți despre România modernă.

Referințe:

- BAKO, A. (2025). Geografiile bolii. Dizabilitățile în romanul românesc [Geographies of illness. Disabilities in the Romanian novel]. In E. Ilie (Ed.), *Înfernul cotidian. Imaginarul bolii în literatura română* [The everyday hell. The imaginary of illness in Romanian literature] (pp. 17–60). Editura Eikon.
- BRAGA, C. (Ed.). (2020). *Enciclopedia imaginariilor din România. I. Imaginar literar* [Encyclopedia of imaginaries from Romania. I. Literary imaginary]. Editura Polirom.
- DANCIU, L. (2021). Summa imaginaries Romaniae. [Summa imaginaries Romaniae]. *Incursiuni în imaginar*, (12), 241–251. <https://doi.org/10.29302/InImag.2021.12.14>

- PETRESC, D. (2015). Mitistorie și manipulare în presa românească din timpul primului război mondial. Studiu de caz: Revista Războiul Popoarelor [Mythistory and manipulation in the Romanian press during the First World War. Case study: The magazine The War of the Peoples]. *Incursiuni în imaginar*, (6), 239–255. <https://doi.org/10.29302/InImag.2015.6.17>
- TURDA, M. (2024). *În căutarea românului perfect: Specific național, degenerare rasială și selecție socială în România modernă* [In search of the perfect Romanian: National specificity, racial degeneration, and social selection in modern Romania]. Polirom.